

57. VV Drobeta Turnu-Severin

4. MEMORIE ORALĂ

Sunt elevul Victor C-tin VLADUT, de la Colegiul Național Pedagogic din Dr. Tr. Severin și, azi, 28 martie 2012, stau de vorbă cu d-na profesor pensionar Mateescu Ileana.

1. D-na profesor, știu că dv. sunteți o victimă a regimului comunist, fiind deportată împreună cu familia în Bărăgan. Puteți să-mi detaliați cum s-a desfășurat această tragică acțiune?

Una dintre metodele prin care regimul comunist a reușit să lichideze opoziția internă, reprezentată de vârfurile societății, a fost aceea a deportării. Acest fenomen a afectat și o parte din satele mehedintene. Oameni din această țară, români ca și călăii lor, au fost luați pe neașteptate de la casele lor, fiindu-le permis să ia cu ei doar bunurile pe care le puteau duce cu forțe proprii și transportați într-o direcție necunoscută.

H.C.M. nr. 326 din anul 1951 preciza ca de-a lungul frontierei cu Yugoslavia lui Tito, intrat în dizgrația Moscovei, de la Beba Vache, județul Timiș, la Gruia, județul Mehedinți, pe o rază de 25 km. în interiorul țării, să fie deportați toți cei considerați periculoși de regimul comunist.

La 14 noiembrie 1950 fusese finalizat de către Securitate, organ represiv nou creat, planul de îndepărtare din zona de frontieră cu Yugoslavia a elementelor care reprezentau un pericol prin prezența lor acolo.

Forul suprem care avea misiunea de a coordona întreaga operațiune era Comisia Centrală, formată din cinci persoane: Alexandru Drăghici, Marin Jianu, Mihai Burcă, generalul locotenent de miliție Pavel Cristescu și generalul maior de securitate Vladimir Mazuru.

Întreaga operațiune era gândită a se efectua în două faze: o fază de pregătire și o fază de execuție propriu-zisă.

În prima fază se stabilea nominal lista celor ce urmau să fie dislocați, precum și mijloacele necesare. Întocmirea listelor era dată în slujba ofițerilor de securitate, precum și a celor de miliție, membrilor de partid care, în fiecare localitate, în colaborare cu factorii administrativi și politici din zonă, trebuiau să verifice personal corectitudinea celor înscrise în tabele.

Această primă fază trebuia să se desfășoare în cel mult șapte zile de la declanșarea acțiunii.

Pentru cea de-a doua fază, Comisia Centrală își asuma întreaga responsabilitate, ea conducea nemijlocit.

Erau vizate pentru deportare circa 41.000 de persoane din județele Timiș, Caraș-Severin și Mehedinți.

În cadrul acestui plan, toți cei vizați trebuiau să fie strămutați în zona Ialomița și Galați, din Bărăgan..

Tragedia deportării a început pentru aceste mii de locuitori ai României, oameni nevinovați, în ziua de 18 iunie 1951, mai precis, în puterea nopții. Au fost “ridicați” gospodarii satelor, cei care aveau un cuvânt de spus în cadrul comunității lor.

Acțiunea a fost pregătită în cel mai mare secret, încât a căzut ca un trăsnet asupra celor în cauză, dar și asupra locuitorilor din satele alese.

Panica a atins cote maxime în zorii zilei de 18 iunie 1951, de Rusalii, când vestea s-a răspândit ca fulgerul prin satele de graniță pentru că nu se știa precis cine și de ce va fi “luat”. Mai ales că din unele sate au fost deportați și oameni care erau departe de a se număra printre chiaburii satelor, familii cu o situație materială modestă, săraci chiar, care nu făcuseră politică

niciodată. Aceștia erau probabil trecuți printre “agitatori” de autoritățile locale pentru că, dintr-un motiv sau altul, nu erau pe placul lor. Era adică și un fel de vendeta locală.

Conform statisticilor, din județul Mehedinți au fost deportate 1.471 de familii, din 39 de comune.

2. Este cunoscută această tragedie a celor considerați opozanți de către noul regim comunist?

Foarte multă vreme, cu siguranță mult prea multă, această pagină dureroasă din istoria poporului român a rămas total necunoscută, mai ales pentru generațiile mai tinere.

Supraviețuitorii “fenomenului Bărăgan” sunt din ce în ce mai puțini. Având în vedere prigonirile și nedreptățile pe care au trebuit să le îndure și după întoarcerea lor acasă, cei mai mulți s-au ferit să împărtășească cumplita lor experiență celor din jur. Dimpotrivă, s-au închis în ei și au suferit în tăcere. Se temeau să nu pricinuiască neazuri și descendenților lor.

Foarte mulți au trecut în lumea umbrelor fără să știe care a fost rațiunea supliciului pe care au trebuit să-l îndure, o fi folosit el la ceva, cuiva ?

Sigur că nici acum, când o parte dintre documentele prin care s-a pus la cale deportarea au fost scoase la iveală, adevărul nu este complet elucidat.

Avându-le însă la dispoziție și comparând cuprinsul documentelor cu ceea ce s-a întâmplat de fapt, noi, cei care am trăit fenomenul, putem realiza cât de mare a fost diferența între ceea ce s-a scris pe hârtie, și ceea ce s-a întâmplat, de fapt, în realitate. Se spune, spre exemplu, că cei deportați au fost despăgubiți pentru bunurile lăsate acasă de către o comisie de evaluare.

Cum putea cineva gândi că o comisie “de evaluare” formată în cel mai bun caz din 5-6 persoane pentru fiecare sat, însoțită de un număr de reprezentanți ai Securității și Miliției, care aveau altă misiune decât evaluarea bunurilor, puteau termina treaba într-o gospodărie întocmită cu trudă, prin efortul mai multor generații, în câteva ore la toate familiile deoate din localitatea respectivă ? Chiar dacă ar fi fost câte o comisie pentru fiecare familie nu ar fi fost posibil să facă evaluarea în câteva ore pentru toate bunurile rămase, să întocmească procesele verbale, să totalizeze și să dea omului banii!

Din discuțiile pe care le-am avut cu deportați din localități mari, precum Orșova sau Tr. Severin, oamenii nici nu auziseră că astfel de comisii ar fi existat. În răstimpul unui sfert de zi omul trebuia să-și revină din buimăceală, să realizeze că este adevărat ceea ce i se întâmplă, să-și împacheteze niște lucruri, să aleagă ce ia și ce lasă, să le urce în car sau căruță, (dacă are), și să fie atent și la ce fac evaluatorii, dacă-i trec tot și la ce preț, să-și ia drumul și să plece în necunoscut. Aș vrea ca fiecare persoană care citește aceste rânduri să se transpună în locul deportatului și, scutit de spaima pe care n-are cum s-o trăiască, să-și imagineze cum ar fi reacționat într-o situație similară.

Ce să iei și ce să lași, de ce-o fi mai mare nevoie acolo, unde-o fi acel “acolo”?

Credeți că a citit cineva dintre deportați procesele verbale întocmite atunci de comisia de evaluare (acolo unde aceasta a existat ori a ajuns înainte ca respectivul deportat să nu fi fost deja plecat din casa lui)? Sau, dacă le-ar fi citit, ar fi avut cum să protesteze față de cele scrise acolo? Ori îl mai interesa ce scrie în ele ? Cu totul altele erau în acele momente grijile bietului om!

Reușita acestei acțiuni de deportare, o premieră pentru România, a demonstrat totodată capacitatea noului regim de a organiza și impune teroarea, de a rezolva problema eliminării potențialilor adversari.

Nimeni nu va putea vreodată reconstitui tot răul pe care comuniștii l-au pricinuit, cu bună știință, prin “fenomenul Bărăgan”. Chiar organele de securitate au fost nevoite să recunoască faptul că au întrecut măsura atunci când au decis să arunce în câmpul gol, în arșița cumplită a Câmpiei Bărăganului, atâtea zeci de mii de oameni, nepregătiți în nici-un fel pentru a face față acestei situații.

Oare câți dintre cei responsabili pentru ceea ce s-a petrecut atunci au avut coșmaruri, ori s-au gândit ce ar fi făcut ei, în locul victimelor lor ?

Din examinarea unor documente din fondurile de arhivă ale Securității statului a rezultat că între anii 1950-1964, organele MAI, în baza unor acte normative nepublicate - decrete ale prezidiului MAN și hotărâri ale Consiliului de Miniștri - au dispus și luat măsura administrativă a internării în colonii și locuri de muncă obligatorie față de un număr de circa 29.000 persoane, iar măsura dislocării și stabilirii domiciliului obligatoriu pentru circa 60.000 de persoane considerate periculoase pentru securitatea statului.

Îți mărturisesc faptul că eu am decis să urmez Facultatea de Istorie tocmai pentru că am crezut că astfel voi avea acces la documente și voi putea afla adevărul referitor la tragedia pe care am trăit-o. N-am reușit să aflu nimic în studenție. Abia după revoluție am avut, cu foarte mare greutate acces la arhive, dar nu la tot ce mi-am dorit.

3 Considerați că activiștii de partid din zonă au avut un rol în cadrul acestei acțiuni?

Cu siguranță au avut, fiindcă „de sus” au fost precizate doar categoriile sociale din care să fie selectați deportații, nu puteau să fie precizați nominal. Tabelele nominale au fost făcute la nivelul localităților și aici au fost consultați activiștii de partid.

4. De supravegherea deportaților s-au ocupat securiștii?

Nu numai, pentru că nu erau atât de mulți. Au fost folosiți și milițieni și , mai ales, militari în termen. În jurul orei 10, în ziua aceea de 18 iunie 1951, fie că pregătirile erau gata, fie că nu, s-a ordonat scoaterea căruțelor sau carelor în șosea, unde s-a format convoiul familiilor năpăstuite. Unii, mai prevăzători, își legaseră după căruță o vacă sau o capră; alții, complet derutați, nu-și umpluseră nici căruța la care aveau dreptul, cum ar fi trebuit și cu ce le-ar fi fost absolut necesar, pentru că aveau de unde să ia.

Convoiul deportaților din Florești, satul meu natal, s-a adăugat la cel ce venea dinspre Baia de Aramă și a pornit, flancat de soldați înarmați, câte doi în dreptul fiecărei căruțe, spre gara Strehaia. Semăna cu un convoi de țigani lăieți care umblă cu corturile. Era format din care, căruțe, în care se vedeau de-a valma: saci cu făină ori cereale, mobilă, cearșafuri în care era înnodată îmbrăcăminte, covoare, oale, perne, saltele și tot felul de alte lucruri pe care oamenii le adunaseră la repezeală. Printre mobile și alte lucruri se aflau rațe, găște, porci, copii sau bătrâni care priveau speriați, când la soldați, când la oamenii care țipau la marginea satului ca după mort, când la oamenii la fel de speriați care se uitau de după garduri prin satele pe care le parcurgeau.

Cei mai tineri dintre deportați mergeau pe jos, pe lângă căruțe, supravegheați de soldații care nu le dădeau voie să comunice nici cu familia aflată în imediata apropiere.

În gara Strehaia s-au strâns toți cei din zona de nord a județului. Cei din sud au fost duși la gara Șimian sau Orșova, cei dintre Balota și Șimian, la cea mai apropiată gară.

Pe rampele gărilor, neîncăpătoare în această situație, era o priveliște de nedescris: mormane de lucruri printre animalele care zbierau de foame și sete în acea arșiță cumplită, oameni agitați și debusolați, o larmă de mugete, cotcodăceli, behăituri, plânsete, blesteme, strigăte și văicăreli.

La Strehaia au fost imbarcați în vagoane de marfă, oameni și animale la un loc. Vagoanele fuseseră trase la linie cu câteva zile mai înainte, spre mirarea celor din jurul gărilor, care credeau că se va face o razie pentru cote și le vor fi luate și ultimele cantități de cereale. Nu vedeau altfel utilitatea acelor vagoane goale care se tot aduceau.

În funcție de volumul bagajelor, au fost urcate una sau două familii într-un vagon.

Era o vreme caniculară, oameni și animale sufereau îngrozitor de sete și arșiță dar nu li s-a permis să meargă după apă sau să coboare din vagon, de teama ca nu cumva să se ia legătura

cu cei din afara deportaților, să se producă agitații sau chiar evadări. Nici cei din vagoanele alăturate nu aveau voie să comunice, chiar dacă aveau să-și spună lucruri nevinovate, omenești.

Datorită acestei mari strictete, teama era amplificată. Se făceau speculații, exista teama că vom fi scoși din țară, că vom fi duși la temniță sau chiar la moarte.

Cu toate că acțiunea fusese planificată cu aproape un an înainte, pe parcursul derulării ei se iveau situații neprevăzute, care nu-și găseau rezolvarea imediat. Cei care coordonau acțiunea intrau la rândul lor în panică, ordinele se contraziceau, se suprapuneau, iar ponoasele le trăgeau tot deportații sau ceferiștii pe care organizatorii își vărsau nervii când ceva se poticnea, și-i învinuiuau de sabotaj.

Garniturile de tren se formau greu, nu se încadrau în orarul dinainte stabilit, manevrele de cuplare a vagoanelor de prin diverse gări de pe cuprinsul celor trei județe vizate se făceau greoi. Oamenii și animalele deja îmbarcate așteptau mult, ore sau chiar zile până când erau atașați la trenuri ce nu mai veneau. Staționau mult închiși în vagoane păzite la capete de soldați înarmați. Era evitată staționarea, de-a lungul drumului, în gări mari, de teama de a nu se produce tulburări. De cele mai multe ori staționarea se făcea în plin câmp, între gări, pe linii moarte, unde nu găseau nici apă, nici mâncare.

Soldați mai miiloși îi lăseau uneori pe cei închiși în vagoane, după ce se depărtaseră suficient de gara de unde fuseseră îmbarcați, să coboare câteva minute și să aducă apă. Alții, mai temători, nu permiteau acest lucru, cu toate că era evident pentru toți că n-aveau cum să fugă și să-și pună în pericol familia.

Călătoria deportaților din Florești cu trenul a durat aproape o săptămână. În gara Cioara am putut, în sfârșit, să coborâm din vagoane și să bem apă pe săturate. Cei mai mulți își luaseră de acasă alimente; în anumite gări, mai ales pentru familiile în care existau copii mici, se aducea pâine cu marmeladă. Oamenii n-au suferit de foame, însă setea pe o așa arșiță cumplită a fost un adevărat chin.

În Câmpia Bărăganului s-au format 18 sate noi, numai din deportații din 18 iunie 1951, în regiunile Galați, Constanța și București.

În funcție de destinația finală, gările în care au fost debarcați deportații au fost diferite. În total au fost fixate 14 gări pentru debarcarea oamenilor și acolo trebuia să se construiască câte o rampă, să poată fi coborâte animalele și mobilele celor care luaseră așa ceva. Gara în care au fost debarcați deportații din Florești a fost printre cele mai îndepărtate.

Cele mai multe dintre cele 14 gări erau mici, unde în mod normal era prea puțină afluență de călători și mai ales de mărfuri. În săptămâna Rusaliilor a anului 1951 însă, aici a fost o agitație deosebită și o aglomerație cum nu se va mai repeta în toată perioada care a urmat.

Erau concentrate unități de militari în termen, miliție, securitate, plus un număr mare de civili din satele apropiate, proprietari de atelaje, care au fost aduși forțat pentru a transporta pe „coreeni” spre locurile hărăzite lor de mai marii comuniști. În acea săptămână aceste gări semănau mai mult cu niște baze militare.

De la gara Cioara, unde a fost punctul terminus pentru floreșteni, familiile au format iarăși convoiul. În gară familiile au fost triate, și plecau pe rând, în funcție de locul unde urmau să se așeze. Chinul îndurat pe drum s-a mai atenuat atunci când a fost limpede pentru toată lumea că rămâneau totuși în România, iar familiile nu erau despărțite, așa cum se zvonise și se temuseră tot drumul. Când trenurile în care fuseseră îmbarcați se puseseră în mișcare, oamenii s-au așteptat la tot ce este mai rău.

Bătrânii și copiii erau la capătul puterilor, așa că de la gara Cioara ei au fost transportați cu autocamioanele, împreună cu o parte din lucruri. Bărbații și femeile mai în putere au venit pe jos, pe lângă căruțele care-i așteptau în gară și care fuseseră rechiziționate de la localnici. Au fost păziți în continuare de soldații care pe tot parcursul drumului fuseseră mereu schimbați, nu cumva între victime și păzitorii lor să se creeze vreo afecțiune.

Destinația finală pentru deportații din Florești a fost un câmp cultivat cu bumbac, în regiunea Galați, la jumătatea distanței dintre Brăila și Slobozia, între comunele Viziru și Însurăței, la vest de Balta Brăilei.

Locul s-a numit la început Valea Călmățuiului, pentru că era, într-adevăr, pe “lunga, îngusta și săraca vale a Călmățuiului”. așa cum spunea Zaharia Stancu.

Pe câmpul de bumbac în care am fost lăsați, erau marcate cu țărugi locurile pe care familiile care vor forma satul, urmau să le ocupe. Fiecare parcelă avea o tăbliță, cu un număr. Fiecare familie primise în gara în care coborâse un număr, dar nu li s-a spus atunci ce semnifică acel număr. S-au lămurit când au ajuns în “satul” lor: Trebuiau să-și caute parcela cu numărul pe care-l primiseră. Acolo urma să fie “gospodăria” lor.

Totuși, n-a fost o strictețe absolută în ocuparea parcelelor din câmp. În general, autoritățile avuseseră grijă să așeze oamenii în funcție de etnie și de zona din care veneau. Cei mai mulți n-au încercat să-și schimbe locul pe care soarta li-l alesese.

Parcelele erau egale, aveau o suprafață de 2.500 m.p. fiecare. Casele care urmau să se construiască pe ele erau însă diferite, în funcție de numărul membrilor familiei. Erau de tip “A”, cu două camere și un hol, cele pentru familii mai numeroase și de tip “B”, cu o cameră și un hol, cele pentru familii mai mici.

Viitorul sat avea trasate prin lanul de bumbac și străzile, care erau perpendiculare una pe alta. Toate erau în linie dreaptă.

El s-a numit Rubla, nume mai mult decât semnificativ. Așa se numea moneda rusească, iar fenomenul petrecut în vara anului 1951 în România poartă pecetea rusească. Deportarea s-a practicat în Rusia țarilor și a fost preluată și de comuniștii sovietici.

FERMA DE STAT PE TERITORIUL CĂREIA A FOST AȘEZAT SATUL NOSTRU S-A NUMIT TOT RUBLA.

5. Credeți că au fost turnători printre deportați?

Știi cum se spune: pădure fără uscături nu există. Dar nu cred să fi existat. Era o armonie deplină între acești năpăstuiți chiar dacă veniseră din zone diferite și erau de etnii diferite. S-au ajutat mult la ridicarea caselor, la încropirea, în primele zile a unui adăpost cât de mic, fiindcă era o arșiță cumplită și oamenii nu aveau nici apă, nici mâncare. Și apoi, ce să toarne? Poate printre locuitorii satelor vecine cu care am intrat în contact destul de târziu să fi fost. Sau poate, împinși de promisiunea unei bucăți de pâine, vreun amărât care-și vedea copiii sleiți total de puteri, să fi cedat. Altfel, nu cred.

6. Cu locuitorii satelor învecinate n-ați comunicat de la început fiindcă erau oameni tăcuți, sau pentru că nu puteați?

La început ei ne evitau fiindcă fuseseră avertizați să nu intre în contact cu noi fiindcă suntem niște coreeni periculoși. După o vreme s-au convins care este adevărul și nu ne-au mai ocolit. Uneori ne-au ajutat, alte ori ne-au oferit mai ales informații sau am putut corespunda cu cei dragi nouă rămași acasă, pe adresele lor.

De la locuitorii satelor învecinate aveam să aflăm că, cu multe zile înainte de sosirea deportaților, s-a lucrat la parcelarea loturilor pentru case și grădini, la trasarea viitoarelor străzi și a locurilor unde vor fi amplasate instituțiile publice: școala, primăria, miliția, cooperativa, etc.

Oamenii au fost lăsați pur și simplu în câmp, să se descurce cum vor ști și cum vor putea. La starea de descurajare și de nemulțumire pe care noii veniți o simțeau din cauza “condițiilor” oferite de comuniști în Bărăgan, se adăuga teama că erau păziți de tancuri și cuiburi de mitralieră din 50 în 50 m aflate de jur împrejurul perimetrului viitorului sat. Pentru a-i chinui și mai mult pe deportați, se făceau mereu controale în bordeie, noaptea sau ziua, pe neașteptate, să nu dispară careva.

Cu toată vigilența lor, având în vedere că în primele zile nu a fost o evidență clară a membrilor fiecărei familii, cei mai tineri și mai curajoși, au reușit să fugă înainte de a li se fi

aplicat în buletin celebra ștampilă “D.O.”, adică “domiciliu obligatoriu”, ceea ce însemna că nu aveai voie să te deplasezi decât pe o rază de 15 km. în jurul satului.

Sigur că cei care fugeau puneau în joc nu numai libertatea lor, dar și a familiei. Sunt multe cazurile celor care au fost prinși, iar familiile lor au îndurat consecințele. Părinții însă erau dispuși la orice pentru a-și salva, pe cât posibil, copiii.

Aceste controale s-au repetat săptămâni și luni în șir, în primul an mai ales, încât groaza care-i cuprindea când erau treziți atât de brutal din somn, nu le-a dispărut din suflet multă vreme.

În vara aceea, în Bărăgan, parcă coborâse iadul pe pământ. A fost o căldură care ar fi topit parcă și pietrele, dacă acolo ar fi fost. Pe 10 august 1951, în raionul Brăila, în localitatea Ion Sion, foarte aproape de Rubla, s-a înregistrat temperatura maximă absolută din România, + 44,5° C. Având în vedere că temperatura aceasta s-a înregistrat la umbră și la distanța de 2 m de la sol, cât o fi fost în plin soare unde stăteam noi (pentru că în Bărăgan nu vedeai un pom în tot câmpul) și la nivelul solului!? Condițiile climaterice constau în veri toride, ploi torențiale, ierni cu zăpezi abundente și viscole tipice Bărăganului, cum au fost în această iarnă.

În zilele care au urmat, copiii eram culcați în căruță, iar părinții sub ea, pe pământ. Apoi fiecare a trebuit să-și facă adăpostul, bordeiul acoperit cu paie. În bordei dormeam îmbrăcați și aliniați, pentru că locul era foarte strâmt. În loc de ușă, era o pătură. Soarele ardea nemilos și în jurul bordeiului se va face un strat gros de praf, în care îți se afunda piciorul, și pe care vântul, care bătea zilnic, îl purta dintr-o parte în alta, murdărind haine și lucruri, spre disperarea oamenilor. Elicopterul guvernamental survola zilnic zona, dacă situația o impunea ateriza unde era cazul. Aproape zilnic se întocmeau rapoarte informative din teritoriu pentru ca autoritățile să cunoască în amănunt situația.

Ca să supraviețuiască, deportații și-au făcut la început bordeie în pământ, apoi și-au construit, așa cum s-au priceput, case din chirpici pe pereții cărora, în prima iarnă petrecută în Bărăgan creștea grâul răsărit din boabele de grâu rămase prin pleava din care au făcut chirpicii.

În următorii ani ei și-au refăcut gospodăriile muncind la fermele de stat în perimetrul cărora fuseseră lăsați. Au demonstrat repede că hărniciei, cumpătării, priceperii lor se datora bunăstarea pe care o avuseseră în momentul când au fost luați de la casele lor, și nu exploatarea, cum pretindeau comuniștii din dorința de a găsi o justificare rușinoasei măsuri pe care au luat-o față de acești oameni. În scurt timp ei au transformat pustietatea Bărăganului într-un loc primitor și frumos, asemeni zonelor din care fuseseră desprinși.

7. S-a putut lua legătura cu diaspora?

Nu neapărat cu diaspora. Dar, oricât s-ar fi străduit regimul totalitar din România, cel care a inițiat și desfășurat deportările după model și îndemn sovietic să ascundă această măsură rușinoasă, cred eu, pentru orice neam, veștile despre ceea ce s-a petrecut cu acești zeci de mii de oameni au ajuns atunci și în anii următori la urechile presei străine care le-a făcut cunoscute lumii întregi. Și, destul de tardiv, opinia publică internațională, a luat atitudine. Foștii noștri aliați: S.U.A, Franța, Anglia, au luat atitudine față de abuzurile regimului comunist împotriva anumitor categorii sociale din țară. Au condiționat primirea României în O.N.U. de revizuirea atitudinii autorităților române față de “elementele dușmănoase regimului”, de o mai mare libertate în țară.

În consecință, în 1955, o parte din deținuții politici condamnați la moarte și care nu fuseseră încă executați cu “lotul” din decembrie 1954, au fost grațiați și pedepsele lor au fost comutate în închisoare pe viață. Tot atunci, aproximativ 8000 de deținuți politici au fost mutați la Jilava, după ce-au fost desființate câteva din cele mai temute închisori comuniste (Sighetul fiind cea mai cunoscută), în care își găsiseră sfârșitul sute sau mii de “dușmani ai poporului”.

Printre măsurile luate de autoritățile românești în frunte cu Gh. Gheorghiu Dej pentru ca România să poată fi admisă în O.N.U. a fost și eliberarea deportaților.

Pe 7 decembrie 1955 a fost dat H.C.M. nr. 2964 care prevedea desființarea domiciliului obligatoriu, ștergerea celebrului “D.O.” din buletinele de identitate ale deportaților și, peste o săptămână, primele loturi de deportați au fost înștiințați că se pot întoarce. Ce au găsit la întoarcere, acasă, este altă poveste lungă.

8. Deportatii pot fi considerați disidenți?

Nu cred, sau poate, da? Disident sau disidență înseamnă un grup de persoane care susțin o părere diferită de a majorității sau o sciziune care ia naștere în urma unei diferențe de opinii. Noi aveam categoric o opinie diferită de aceea a comuniștilor care ne-au dus acolo. Dar noi eram mai numeroși decât ei, la acea oră. Atunci ei sunt disidenții? Nu pot să-ți răspund clar la această întrebare. Este de discutat.

9. Dv. când ând ați revenit la Florești și ce s-a întâmplat cu satul Rubla?

Noi nu ne-am putut întoarce imediat ce am primit undă verde fiindcă nu aveam unde să venim. Toate cele trei case (a noastră și ale bunicilor din ambele părți) primiseră alte destinații. Tatăl meu venea în fiecare an singur acasă să se intereseze dacă au fost eliberate și i se dădea același răspuns: dacă era primăvara – până la toamnă se rezolvă , dacă era primăvara – la toamnă. Și tot așa vreme de încă cinci ani. Între timp, la Rubla, în casele părăsite de foștii deportați, erau aduși deținuți politici care la ispășirea pedepsei mai primeau și o pedeapsă administrativă, domiciliu obligatoriu câteva luni, sau câțiva ani. Erau aduși noaptea, cu celebrele dube negre și tot noaptea se făceau arestări încât spaima și stresul erau cumplite. Am fost vecini în Bărăgan cu ex ministrul Dumitru Alimănișteanu de la care am primit fotografia și o icoană deosebit de frumoasă, cu prof. univ. Arthur Noveanu, cu dr. evreu Becher, cu o ingineră Brăileanu. Mi-i amintesc cu plăcere. Tot la Rubla a fost adus în 1962 C. Coposu și mulți oameni de valoare ai neamului românesc.

Am revenit la Rubla de trei ori. Odată în 1975 când, în drum spre mare mi-am dus familia să vadă locurile copilării mele, dar nu pot spune că am avut copilărie. Erau atunci acolo mulți dintre basarabienii și bucovinenii deportați pentru că nu avuseseră, ca și noi, unde să se mai întoarcă. Prin 1985 ne-am dus a doua oară să luăm osemintele rudelor decedate acolo și nu mai era cimitirul, iar dintre săteni mai erau puțini. În 2004 am fost ultima oară. Mai erau două case: bunul nostru tovarăș de joacă și vecin Costică Ciolacu care-și îngrijea tatăl muribund, basarabean și Maria Florea.

De la ei am aflat de vizita pe care dl. Coposu le-a făcut-o la Rubla după revoluție și erau foarte mândri de acest lucru. Povesteau că dl. Coposu le-a promis că „satul” lor va fi electrificat, deși nu mai erau decât 11 case. S-a ținut de promisiune și pentru ei a fost o minune. În sec. XXI , în sfârșit, aveau curent electric. Dar dl. Coposu le-a mai făcut o bucurie. Pentru fiecare familie a trimis câte o bicicletă și câte un televizor sau aparat de radio. Iar în dreptul fostului sat, la marginea fermei de stat Rubla , care mai există, a fost ridicat un monument:”ÎN MEMORIA CELOR DEPORTAȚI DE COMUNIȘTI ÎN PERIOADA 1951-1964 ÎN LAGĂRELE DIN BĂRĂGANUL BRĂILEAN – BUMBĂCARI, MĂZĂRENI, RUBLA, SCHEI, ZAGNA-VĂDENI”. Pe placa din dreapta monumentului este scrisă o strofă dintr-o poezie a fostului deținut politic A. Ciurunga:

„Îngenuncheați pe lanuri secerate,
Rugămu-ne stăpâne de apoi,
Să-i vindeci cu azur și bunătate
Pe dușii prea devreme dintre noi.”

D-na profesor, vă mulțumesc mult pentru că ați avut amabilitatea să-mi acordați acest interviu.